

Bodemdieren (Kinderboekenweek 2022)

Op en in de bodem leven talloze dieren, zoals de mier, de pissebed, de duizendpoot. Ze zien er allemaal anders uit en hebben ook verschillende huiden. Welk bodemdieren gaan de leerlingen maken?

De les sluit aan bij de Kinderboekenweek 2022 bijvoorbeeld met het 'Kijken en zoekboek: kriebeldiertjes', de stripboeken 'Insecten' of 'Insectendetective'.

Opdracht: Maak een collage van een bodemdier en laat zien dat het dier verschillende huiden heeft.

Doelen

- ◆ Je kunt aansluiten bij **kerndoel 40**: leerlingen leren over verscheidenheid en eenheid van in de omgeving veel voorkomende dieren en kunnen ze indelen in geleedpotigen (zoals insecten, spinnen, kreeftachtige en de duizendpoten), wormen en weekdieren (zoals slakken).
- ◆ De leerling herkent arceringen in een afbeelding. De leerling kan lijnen als arcering toepassen in een werkstuk.
- ◆ De leerling kan ingewikkelde vormen uit papier knippen waaronder de herhaling van vormen, symmetrische vormen en openingen binnenin een vorm.
- ◆ De leerling kan met grijs potlood lijnen en vlekken tekenen om te arceren.
- ◆ De leerling kan het materiaal op verschillende manieren hanteren en kan nieuwe werkwijzen bedenken die passend zijn bij de verbeelding van het onderwerp.

Materiaal

Je hebt nodig voor knippen/plakken papier:

- papier; wit, gekleurd of bewerkt, A4 formaat (voor de vormen)
- papier, wit of gekleurd (voor de achtergrond)
- schaar
- lijm

Je hebt nodig voor tekenen met grijs potlood:

- grijs potlood
- ruw tekenpapier (A5 of A4)

Je hebt nodig voor onderzoek:

- het materiaal van de werkwijze

Bijzonderheden:

De opdracht kent de volgende stappen:

Stap 1: maken van allerlei texturen door met het materiaal te arceren of door afdrukken te maken

Stap 2: uit de velletjes met arceringen (symmetrische vormen knippen)

Stap 3: bodemdier samenstellen en vastplakken

En verder

Meer informatie over bodemdieren met een challenge over soorten bodemdieren:

- <https://www.ivn.nl/2uurnatuur/weetjes-0>
- <https://www.ivn.nl/2uurnatuur/soorten-bodemdieren>

De les in fases

Oriënteren

1. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort.
  - Wat is je opgevallen aan de bodemdieren?
  - Welk bodemdier vind jij bijzonder? Waarom?
  - Wat kun je zeggen over de huid van de bodemdieren?
2. Bespreek de opdracht.
3. Bespreek het vormdoel.
4. Vraag leerlingen of ze weten wat het is. Leg het zelf uit of toon het filmpje. Is dit vormdoel al eerder aan bod gekomen? Herhaal dan kort de informatie.
5. Geef leerlingen daarna het materiaal zodat ze kunnen oefenen.
6. Laat ze tijdens het oefenen ook het vormdoel uitproberen.
7. Leg de werkwijze knippen/plakken papier uit. Doe de techniek zelf voor, toon het filmpje of herhaal kort de inhoud.
8. Leg de werkwijze tekenen met grijs potlood uit. Doe de techniek zelf voor, toon het filmpje of herhaal kort de inhoud.

Onderzoeken

1. Begeleid de leerlingen individueel door het stellen van reflectievragen. Suggesties:
2. Geef leerlingen de tijd om te onderzoeken wat ze willen maken.
3. Gebruik eventueel de bouwsteen onderzoek. Toon het filmpje, leg zelf uit of herhaal kort de informatie.
4. Ze doen dat door met het materiaal te experimenteren. Wat kun je er allemaal mee?
5. Houd eventueel aan het eind van het onderzoek een tussentijdse beschouwing; in groepjes of klassikaal. Je kunt hiervoor de nabeschouwsingsvragen onderzoek gebruiken.
  - Je hebt het materiaal al op verschillende manieren uitgeprobeerd. Heel goed. Kun je er nog wat meer bedenken?
  - Deze bewerking is leuk bedacht. Weet je al waar je die voor kan gebruiken?

Uitvoeren

1. Wanneer er voldoende geoefend is, gaan de leerlingen hun definitieve werkstuk maken. Er komt nu ook steeds meer aandacht voor details.
  - Welke arcering vind je geschikt voor jouw werkstuk? Vertel eens.
  - Kun je voor dit figuur nog een andere arcering bedenken? Probeer eens.
  - Ik zie dat je het lastig vindt om gespiegelde vormen te knippen. Zal ik het nog eens voordoen?
  - Deze opening in het papier is heel netjes gemaakt. Hoe heb je dat voor elkaar gekregen?
  - Wat een bijzondere arceringen. Kun je er nog meer maken?
  - Misschien kun je nieuwe arceringen bedenken door twee laagjes over elkaar te zetten.

Evaluëren

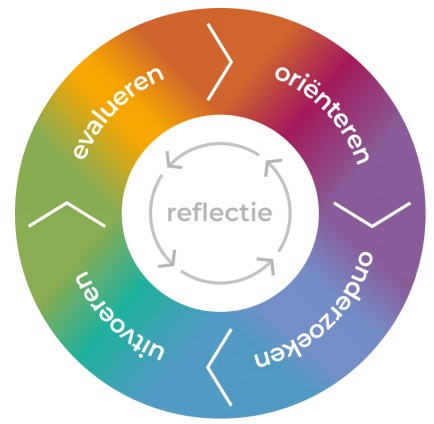
Klik op 'Nabespreken: wat hebben we geleerd?'

Bespreek de vragen op het digibord klassikaal of laat leerlingen de vragen in groepjes of individueel beantwoorden. Mogelijke vragen:

- ◆ Kunnen we de bodemdieren indelen in groepen? Welke?
Welk bodemdier zou jij niet in het echt willen tegenkomen? Waarom niet?
- ◆ In welk werkstuk zitten veel verschillende soorten arceringen? Wijs ze eens aan.
Welke arcering vind je heel goed passen bij de vorm? Waarom?
In welk werkstuk zijn fijne en grove arceringen gebruikt. Wat voor effect heeft dat?
- ◆ Wijs eens een werkstuk aan waarin veel verschillende kniptechnieken zijn gebruikt. Welke zijn dat?
Wijs eens een techniek aan die je nog niet eerder had gezien? Voor welke vorm is deze techniek gebruikt? Past dat bij de vorm? Waarom?
- ◆ In welk werkstuk zie je veel verschillende soorten arceringen? Wijs eens aan?
Welke arcering past heel goed bij hetgeen verteld wordt? Waarom?
- ◆ Stel deze vragen voordat de leerlingen met de uitvoering beginnen.
Hoeveel ideeën heb je (met je groepje) bedacht?
Voor welk idee weet je al een toepassing? Leg eens uit.

Spelen met lesfasen en lesdoelen

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de volgorde van de bouwstenen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.
- Vind je 2 nieuwe leerdoelen te veel voor je leerlingen? Kies dan het doel uit dat ze het hardst nodig hebben voor de opdracht. Of splits de les op. Les 1: aanleren werkwijze, les 2: betekenis en vormdoel.

Aanpassen werkwijze

Liever een andere werkwijze bij deze les? Je kunt de betekenisbouwsteen combineren met onderstaande werkwijzes. Wissel je een bouwsteen, kijk dan altijd kritisch naar de voorgestelde volgorde in de lesbeschrijving en pas naar eigen inzicht aan.

- scheuren/plakken papier
- knippen/plakken papier
- schilderen met (water)verf
- tekenen met oliepastel, viltstift, (kleur)potlood, pen en inkt
- rubbing